

Юрій МЕЛКОВ**ШОСТИЙ РОСІЙСЬКИЙ ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНГРЕС
«ФІЛОСОФІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ. ДІАЛОГ СВІТОГЛЯДІВ»**

27–30 червня 2012 року в Нижньому Новгороді проходив Шостий Російський філософський конгрес, що його було присвячено такій глобальній темі як «Філософія в сучасному світі. Діалог світоглядів». Подібні масштабні зустрічі мислителів, що працюють у різних галузях філософування, відбуваються кожні три-чотири роки, при чому кожного разу в іншому місті Росії. Незважаючи на російський статус заходу, в ньому за традицією також беруть участь і філософи з далекого та близького зарубіжжя, в тому числі й з України.

На багатьох секціях, симпозиумах та «круглих столах» Конгресу, що були присвячені як традиційним галузям філософування («Філософська онтологія», «Теорія пізнання», «Етика», «Естетика» тощо), так і більш конкретним актуальним проблемам сьогодення («Нова філософія людини та гуманітарні технології», «Історія і політика: соціальний діалог, соціальна безпека та сталий регіональний розвиток», «Актуальні проблеми філософії етносу» та ін.) зробили доповіді 964 учасника, з них більше ніж 450 докторів філософських наук.

Пленарна частина, якій був приділений перший день роботи Конгресу, виявилася досить цікавою та змістовною. Після офіційних привітань і промови губернатора Нижегородської області, з доповідями виступили провідні філософи сучасної Росії. Академік РАН А. А. Гусейнов (м. Москва) зосередився на проблематизації тієї теми, що була означена як тематика даного Шостого Конгресу: яким чином узагалі можливий діалог світоглядів, які вже за своїм визначенням є завершеними поглядами на світ, що претендують на абсолютну істинність? На думку мислителя, такий діалог не може відбутися на рівні першопринципів, але він уможлиблюється здатністю сьогоденної думки «рухатися від реальних проблем», які й мають опосередковувати плідне спілкування представників різних світоглядних систем.

Великим емоційним піднесенням відрізнявся виступ ректора Санкт-Петербурзького Гуманітарного університету профспілок О. С. Запесоцького, присвячений актуальним проблемам філософії освіти. Доповідач зобразив утрату сучасною системою освіти власне освітньої функції, яка, на його думку, виноситься поза межі цієї системи, так що соціум, і зокрема ЗМІ, формують сьогодні новий тип особистості — індивідуаліста, готового на все заради особистого «успіху», здатного споживати, але не творити. Проте й суто соціально-економічний аспект розквіту людської цивілізації, зазначав виступаючий, є неможливим в умовах прогресуючої аморальності.

М. О. Маслов (Москва) зробив предметом своєї доповіді історію російської філософії, яка постає саме як постійний діалог різних напрямів і різних світоглядів, таких як «західники» та «слов'янофіли». О. О. Грякалов з Санкт-Петербургу присвятив свій виступ естетичній тематиці, підкресливши,

що власне «естетичний поворот» є однією з провідних тенденцій сучасної філософської думки. Цікаві ідеї пролунали й у доповіді ректора Нижегородського державного педагогічного університету О. О. Федорова, присвяченій формулюванню та дослідженню таких новітніх підходів до критики метафізики як «інноватика», «інноваціологія» та «інноватологіка».

Завершенням пленарної сесії, в якості особливої «вечірньої лекції», стала доповідь академіка РАН В. С. Стьопіна під назвою «Введення до наукової картини світу соціальної реальності». Лекція була присвячена концептуалізації спеціальної наукової картини світу як дисциплінарної онтології природничих наук, осмисленої у традиціях філософії науки ХХ ст., в її застосуванні до наук про суспільство. Такий підхід, доводив виступаючий, уможлиблюється тим, що системи, які розвиваються, й якими є всі соціальні об'єкти, вже зайняли належне місце й серед об'єктів природничої картини світу. Картина світу як конкретно-наукове знання виявляється посередником між внутрішньою структурою науки та культурою, до якої наука включена в якості складової. Саме культура як система надбіологічна, складна й така, що саморозвивається, становила собою предмет філософської рефлексії у другій частині лекції В. С. Стьопіна (та, до речі, в його нещодавній монографії «Цивілізація та культура», СПб, 2011 р.).

В наступні дні учасники Конгресу працювали в секційному форматі. Члени української делегації брали участь переважно в роботі двох круглих столів, що були присвячені філософському осмисленню новітніх міждисциплінарних дослідницьких програм: «Філософія синергетики» та «Філософія віртуалістики». На першому з них, як у доповідях представників російської філософії В. С. Стьопіна, В. І. Аршинова, В. Г. Буданова, О. М. Астафьєвої та ін., так і у виступах київських мислителів, президента Українського синергетичного товариства І. С. Добронравової та її учнів — О. Ю. Волик, М. А. Нестерової, Ю. О. Мелкова, — було обговорено нові підходи до осмислення теорії самоорганізації. Особливо цікава дискусія розв'язалася навколо двох відмінних позицій щодо тлумачення місця та ролі філософування в руслі синергетики: як справи особливо й відносно замкненого кола однодумців — або ж як відкритого для всіх наукових дисциплін і напрямів «майданчику для суперечок».

Не менш плідним виявилось засідання круглого столу, присвяченого філософському розумінню віртуалістики та феномена віртуальної реальності, всі основні аспекти якого — фізичний, психологічний та кібернетичний — було досліджено у виступах таких учасників як росіяни М. А. Пронін, В. М. Князев, А. Д. Корольов, М. А. Коротков, Н. Р. Салахова, Є. Г. Сахновська, В. І. Холодний, В. С. Фунтусов, а також представники української делегації: П. С. Богачевський, В. В. Кізіма, Ю. О. Мелков, Л. В. Теліженко. Цікаво, що керівництвом «круглого столу» був особливо відзначений високий теоретичний рівень доповідей киян.

З матеріалами роботи Шостого Російського філософського конгресу можна ознайомитися на веб-сайті: <http://rfk2012.unn.ru/program.html>.